

Sopp dreper flått

Forfatter

Anette Tjomsland, Bioforsk

Sammendrag

Flåttene kan gå farlige tider i møte. Bioforsk jobber med å finne ut om sopp kan drepe flått der sau beiter. Kanskje er dette også morgendagens gladnyhet for turgåere.

Publisert

2013

Referanse

Sau og Geit nr. 5/2013

Utskriftsdato

07.12.2023 www.fag.nsg.no

Sprøyting med sopp som dreper flått. Feltforsøket er lagt til Tingvoll i Møre og Romsdal hvor forekomsten av flått er stor, og tapsprosenten for lam er høyere enn landsgjennomsnittet. (Foto: Natasha Sant Anna Iwanicki, Bioforsk Plantehelse)

Sopp dreper flått

Flåtten kan gå farlige tider i møte. Bioforsk jobber med å finne ut om sopp kan drepe flått der sau beiter. Kanskje er dette også morgendagens gladnyhet for turgåere.

Soppen *Metarhizium* som benyttes i forsøket lever naturlig i jordsmonnet, og er en av flåttenes fiender. Når levende organismer, også kalt «naturlige fiender», brukes til å redusere angrep av skadedyr kalles det biologisk bekjempelse.

Flåttbitt hos sau kan føre til sykdommen sjodogg, som gir høy feber og svekker immunforsvaret. Det gjør at

dyrene kan bli alvorlig syke av sykdommer de vanligvis takler. Derfor ønsker Bioforsk Økologisk og Bioforsk Plantehelse å redusere flåttbestanden i saueneas beitelandskap.

Dreper flåtten innenfra

Ingeborg Klingen er forskningssjef ved seksjon skadedyr ved Bioforsk Plantehelse. Hun forsker på flått og flåttenes «naturlige fiender».

- Soppen vi har brukt i forsøket dreper og vokser på insekter og midd som finnes i jorda.

Det er ingen human død som venter flåtten som blir utsatt for denne soppen. Soppsporene spirer på huden til flåtten og trenger inn i flåttkroppen.

Den produserer stoffer som er giftige og dreper flåtten.

- Soppen fortsetter å vokse inne i flåtten til den fyller hele flåttkroppen. Deretter trenger den ut av flåtten igjen og danner nye sporer utenpå kroppen som kan spre seg til nye flått, sier Klingen.

Potensiale i rekreasjonsområder

Dersom prosjektet blir vellykket, kan bruksområdene potensielt komme turglade mennesker til gode.

- Vi får mange henvendelser fra privatpersoner, lag og foreninger som gjerne vil redusere flåttproblemet i sine rekreasjons- og turområder.

Klingen vil gjerne forske på dette,

Ingeborg Klingen vil gjerne forske på sopp mot flått i rekreasjonsområder. Hun mangler bare finansiering og samarbeidspartnere. (Foto: Anette Tjomsland)

men da må det skaffes prosjektmidler til å finansiere en slik studie. Hun ser absolutt muligheter for å benytte denne biologiske kontrollmetoden, kanskje i kombinasjon med andre tiltak, i begrensede rekreasjonsområder.

- Man kunne for eksempel forestille seg at en sprayet langs stier og på enkelte øyer med stor flåttbestand. Dette blir gjort av vår samarbeidspartner i Østerrike og de mener at det gir god effekt, sier Klingen.

Hun ønsker seg nå et samarbeid med andre forskningsmiljøer for å undersøke mulighetene for dette i Norge.

- Bioforsk Plantehelse har generelt god kunnskap om kontroll av insekter og midd. Vi kan mye om flåttsens biologiske og naturlige fiender. I samarbeid med Nasjonalt Folkehelseinstitutt og flere andre aktører kan vi bruke denne kunnskapen i en strategi for kontroll av flått, også i rekreasjonsområder.

Vil du vite mer?

Schrødingers katt på NRK1 har sendt to innslag om flåttforskningen i Bioforsk. Det første ble sendt 12.9, og handlet om sau og flått. Det andre ble sendt 19.9 og handlet om hvordan sopp kan ta knekken på flått.

På EUs «ja-liste»

Soppen, fra slekten *Metarhizium*, er testet for giftighet overfor dyr og mennesker, og er på EUs «ja-liste» for plantevernmidler. Preparatet selges allerede i store deler av verden. Klingen forklarer at det kan gjøre det lettere å få soppen godkjent for bruk i Norge.

- Dersom vi finner ut at soppen kan fungere her ved våre lave temperaturer, så er preparatet allerede kartlagt for uheldige bivirkninger for mennesker og naturmiljø.

Norske myndigheter har bedt

Soppinfisert flått av arten *Ixodes ricinus*, hunkjønn. Soppen dreper flåtten innenfra og ut, og danner deretter soppsporer på utsiden som kan smitte nye flått. (Foto: Karin Westrum, Bioforsk Plantehelse)

forskerne kartlegge hvor lenge soppen overlever i norsk natur. Forskerne ser både på hvor effektiv soppen er mot flått, og på hvor lenge den finnes i naturen etter at den er tilført som biologisk kontrollmiddel.

- Nå gjenstår det bare å se om soppen er effektiv og ellers oppfører seg akseptabelt her hos oss, sier Klingen.

Forsøkene som kvalitetssikret soppen for EUs «ja-liste» konkluderer med at den ikke gir høyere konsentrasjoner i naturen etter sprøyting. Det er heller ikke funnet uakseptable bivirkninger på mennesker og naturmiljø.

Av Anette Tjomsland

Future rundbuehaller

Den originale Futurehallen 5X6 meter. Flyttbar og med topp kvalitet i plater. Kan også brukes som ekstrahus i lamminga og ved utegangersau.

Pris: kr 19.900.- + mva.

Permanente haller: 8, 10, 12 og 14 m bredde.

Priseksempel for 12X24 m: kr 171.600 + mva.

Alle priser er eks. frakt og treverk.

Futurehall hos Gunnbjørn Ståland i Follidal.

Future Rundbuehaller Norge DA

Postboks 28 - 3107 SEM
Tlf. 62 49 39 80 - Mob. 91 53 68 99 - 97 77 94 69
www.futurehaller.no - fadum@online.no